

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΙΠΠΟΕΙΔΩΝ

1. Περιφράξεις

- 1.1 **Εξωτερική περίφραξη:**
Πρέπει να υπάρχει ικανοποιητική και ασφαλής εξωτερική περίφραξη για να παρεμποδίζεται τόσο η διαφυγή των ζώων που κρατούνται και η είσοδος άλλων αδέσποτων ή άγριων ζώων, όσο και η πρόσβαση σε μη εξουσιοδοτημένα άτομα. Η εξωτερική περίφραξη πρέπει να έχει ελάχιστο ύψος 1,80 μέτρα.
- 1.2 **Άλλες περιφράξεις:**
Το ύψος τους εξαρτάται από το μέγεθος των ζώων που κρατούνται. Γενικά πρέπει να έχουν ελάχιστο ύψος 1,30 μέτρα, με εξαίρεση τους επιβήτορες όπου το ελάχιστο ύψος πρέπει να είναι 1,50 μέτρα.
- 1.3 Όλες οι περιφράξεις πρέπει να είναι ανθεκτικές και να έχουν ικανοποιητικό ύψος και να σχεδιάζονται, να κατασκευάζονται και να συντηρούνται έτσι ώστε να μην έχουν αιχμές ή προεξοχές που δυνατόν να τραυματίσουν τα ζώα.
- 1.4 Οι πύλες από τις οποίες θα διέρχονται ιπποειδή πρέπει να είναι σχεδιασμένες ώστε να εξασφαλίζεται η άνετη και ασφαλής διάβαση των ζώων.
- 1.5 Η χρήση συρματοπλέγματος για σκοπούς περιφράξης δεν επιτρέπεται.

2. Χώροι ενσταυλισμού

- 2.1. Οι χώροι ενσταυλισμού πρέπει να παρέχουν στα ζώα προστασία από αντίξοες καιρικές συνθήκες και να είναι επαρκείς και ανάλογοι του αριθμού των ζώων.
- 2.2. Κάθε ζώο πρέπει καθ' όλη τη διάρκεια παραμονής του στο υποστατικό να κρατείται σε χώρο που να έχει κατάλληλο για το είδος και την ηλικία του μέγεθος, θερμοκρασία, φωτισμό και αερισμό.
- 2.3. Ειδικότερα:
  - (α) Η θερμοκρασία πρέπει να είναι η φυσιολογική για το είδος και την ηλικία του κάθε ζώου.
  - (β) Οι χώροι ενσταυλισμού πρέπει να είναι κατάλληλα διαμορφωμένοι και σε τέτοια θέση που να αποτρέπεται η υπερβολική ή η ανεπαρκής έκθεση των ζώων στο φως. Επιπλέον, πρέπει να υπάρχει ικανοποιητική πηγή φυσικού ή τεχνητού φωτισμού για εύκολη και ενδεδειγμένη επιθεώρηση των ζώων ανά πάσα στιγμή.
  - (γ) Ο αερισμός πρέπει να είναι τέτοιος ώστε να ελαχιστοποιείται η συγκέντρωση υγρασίας, αμμωνίας, δυσάρεστων οσμών και σκόνης. Πρέπει να υπάρχει καλή ροή του αέρα μέσω των παραθύρων και των ανοιγμάτων εξαερισμού. Οι χώροι πρέπει να είναι προφυλαγμένοι από ρεύματα αέρα.
  - (δ) Το μέγεθος των χώρων ενσταυλισμού πρέπει να είναι τέτοιο που να επιτρέπει σε όλα τα ζώα να στέκονται, να κάθονται, να ξαπλώνουν και να περιστρέφονται ελεύθερα στις φυσιολογικές για αυτά στάσεις.

Οι ελάχιστες διαστάσεις των χώρων ενσταυλισμού για κάθε ζώο είναι:

Κατηγορία ιπποειδούς	Μήκος (m)	Πλάτος (m)	Ύψος (m)
Άλογα (ύψος ακρωμίου ≤ 1,65 m)	3,70	3,70	2,50
Μεγάλα άλογα (ύψος ακρωμίου > 1,65 m)	3,70	4,30	3,00
Πόνυ (ύψος ακρωμίου ≤ 1,20 m)	3,10	3,10	2,30
Μεγάλα πόνυ (ύψος ακρωμίου > 1,20 m και ≤ 1,50 m)	3,10	3,70	2,50
Μουλάρια	3,70	3,70	2,50
Γαϊδούρια (ύψος ακρωμίου ≤ 1,20 m)	3,10	3,10	2,30
Μεγάλα γαϊδούρια (ύψος ακρωμίου > 1,20 m)	3,10	3,70	2,50
Χώροι τοκετού	4,30	4,30	3,00
Χώροι απομόνωσης	4,30	4,30	3,00

Ανεξάρτητα με τα ελάχιστα ύψη που αναφέρονται στον πιο πάνω πίνακα, η οροφή των χώρων πρέπει να βρίσκεται σε απόσταση τουλάχιστον 90 εκατοστών πάνω από το κεφάλι των ζώων όταν αυτά βρίσκονται σε φυσιολογική όρθια θέση.

- 2.3 Οι εισοδοί και έξοδοι των χώρων ενσταυλισμού πρέπει να έχουν ελάχιστο πλάτος 1,30 μέτρα.
- 2.4 Οι χώροι πρέπει να είναι κατασκευασμένοι και να ασφαρίζονται με τρόπο που να ελαχιστοποιείται τόσο ο κίνδυνος τραυματισμού όσο και ο κίνδυνος διαφυγής των ζώων.
- 2.5 Οι οροφές και τα πλευρικά τοιχώματα πρέπει να είναι ανθεκτικά, με λεία επιφάνεια, στεγανή, που μπορεί να καθαριστεί και να απολυμανθεί εύκολα.
- 2.6 Το δάπεδο πρέπει να αντέχει το βάρος των ζώων, να έχει επιφάνεια αντιολισθητική που μπορεί να καθαριστεί και να απολυμανθεί εύκολα και η οποία δεν ερεθίζει τα πέλματα των ζώων, να έχει κλίση προς τους αποχετευτικούς αγωγούς και να αποστραγγίζεται ικανοποιητικά. Οι τυχόν αποχετευτικοί αγωγοί πρέπει να είναι επαρκώς καλυμμένοι και να φέρουν εσχάρα η οποία να παρεμποδίζει την πρόσβαση των ζυυφίων και τρωκτικών. Η εσχάρα πρέπει να είναι κατασκευασμένη με τρόπο που να μην κινδυνεύουν τα ζώα να τραυματιστούν από εγκλωβισμό των πελμάτων τους σε αυτήν.
- 2.7 Πρέπει να υπάρχει ικανοποιητικό σύστημα αποχέτευσης.
- 2.8 Το δάπεδο πρέπει να καλύπτεται με στρωμνή κατάλληλη για το είδος του ζώου που βρίσκεται στο χώρο αυτό, η οποία πρέπει να εξασφαλίζει ικανοποιητική απορρόφηση ούρων και περιττωμάτων, να μην είναι τοξική ή επιβλαβής για τα ζώα και να είναι ελεύθερη από οποιοδήποτε επικίνδυνο ή νοσογόνο παράγοντα. Η στρωμνή πρέπει να απομακρύνεται και να αντικαθίσταται εύκολα.
- 2.9 Όλα τα εξαρτήματα παροχής ηλεκτρικού ρεύματος ή θερμότητας (καλώδια, πρίζες, διακόπτες, λάμπες, κ.ο.κ.) πρέπει να είναι αδιάβροχα και μη προσβάσιμα από τα ζώα.
- 2.10 Ο χώρος και ο εξοπλισμός εντός αυτού πρέπει να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται με συχνότητα που να εξασφαλίζει την καταλληλότητα των υγειονομικών συνθηκών.
- 2.11 Πρέπει να υπάρχει εύκολη πρόσβαση σε όλα τα ζώα ούτως ώστε να είναι δυνατή η ανά πάσα στιγμή επιθεώρησή τους.

3. Διαχείριση

- 3.1 Ανάλογα με το είδος, το φύλο, τη φυλή, την ηλικία, την ιδιοσυγκρασία και άλλα χαρακτηριστικά, η διατήρηση των ζώων μπορεί να είναι ατομική, κατά ζεύγη ή ομαδική. Μη συμβατά ζώα, είτε σε επίπεδο είδους είτε σε επίπεδο ατόμου (π.χ. λόγω συμπεριφοράς), δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση να διατηρούνται στον ίδιο χώρο.
- 3.2 Τα ζώα πρέπει να ασκούνται τουλάχιστον μια φορά ανά εικοσιτετράωρο για ικανοποιητικό χρονικό διάστημα (τουλάχιστον 30 με 60 λεπτά). Ο βαθμός άσκησης των ζώων εξαρτάται από τη χρήση των ζώων, την ηλικία τους και την κατάσταση της υγείας τους.
- 3.3 Όλα τα ζώα πρέπει να επιθεωρούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα και με συχνότητα όχι μικρότερη από μια φορά ανά εικοσιτετράωρο.
- 3.4 Ασθενή ή τραυματισμένα ζώα πρέπει να απομονώνονται και να τυγχάνουν κατάλληλης θεραπευτικής αγωγής και φροντίδας, χωρίς καθυστέρηση, από κτηνίατρο. Η διενέργεια οποιουδήποτε χειρισμού με σκοπό τη θεραπεία σε ασθενές ή τραυματισμένο ζώο από μη κατάλληλα εκπαιδευμένο άτομο και χωρίς οδηγίες κτηνιάτρου, απαγορεύεται.
- 3.5 Απαραίτητα πρέπει να υπάρχουν χώροι απομόνωσης για τα ασθενή και τραυματισμένα ζώα, οι οποίοι πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 και οι οποίοι δεν πρέπει να επικοινωνούν άμεσα με τους χώρους παραμονής άλλων ζώων. Οι χώροι απομόνωσης πρέπει να είναι φυσικά διαχωρισμένοι από τους χώρους ενσταυλισμού άλλων ζώων.
- 3.6 Η μονάδα πρέπει να επιβλέπεται από εγγεγραμμένο κτηνίατρο.
- 3.7 Όλα τα ζώα πρέπει να είναι κατάλληλα εμβολιασμένα σύμφωνα με τις πρόνοιες της σχετικής κτηνιατρικής νομοθεσίας και να τυγχάνουν κατάλληλης αντιπαρασιτικής αγωγής.
- 3.8 Οι σπλές των ζώων πρέπει να τυγχάνουν τακτικής περιποίησης. Η συχνότητα περιποίησης των σπλών εξαρτάται από τη χρήση των ζώων, την ηλικία τους, τη διατροφή τους και την κατάσταση της υγείας τους. Το πετάλωμα των ζώων, όπου χρειάζεται, πρέπει να είναι το ενδεδειγμένο και τα πέταλα να είναι σε καλή κατάσταση.
- 3.9 Τα δόντια των ζώων πρέπει να τυγχάνουν τακτικής περιποίησης, η συχνότητα της οποίας να μην είναι μικρότερη της μιας φοράς το χρόνο.
- 3.10 Σε περίπτωση υποψίας εμφάνισης ασθένειας η οποία περιλαμβάνεται στις γνωστοποιητές ασθένειες πρέπει να ενημερώνονται άμεσα οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.
- 3.11 Όλα τα υποστατικά πρέπει να καθαρίζονται τακτικά.
- 3.12 Πρέπει να εφαρμόζεται πρόγραμμα καταπολέμησης επιβλαβών τρωκτικών και εντόμων με τη χρήση σκευασμάτων τα οποία είναι εγκεκριμένα και πάντοτε με βάση τις οδηγίες του κατασκευαστή.
- 3.13 Συνεχείς θόρυβοι, καθώς και αιφνίδιοι δυνατοί θόρυβοι οι οποίοι προκαλούν ανησυχία στα ζώα πρέπει να αποφεύγονται.
- 3.14 Το κάπνισμα σε χώρους όπου υπάρχουν ζώα απαγορεύεται.

4. Παροχή τροφής, νερού και άλλων ουσιών

- 4.1 Σε όλα τα ζώα πρέπει να παρέχεται καθημερινά και με κατάλληλη συχνότητα ικανοποιητική ποσότητα τροφής η οποία να είναι κατάλληλη για το είδος του ζώου στο οποίο παρέχεται και ελεύθερη από οποιοδήποτε επικίνδυνο ή νοσογόνο παράγοντα.
Με εξαίρεση την περίπτωση όπου υπάρχει σαφής εντολή κτηνιάτρου η οποία ορίζει διαφορετικά, σε όλα τα ζώα πρέπει να παρέχεται τροφή με συχνότητα όχι μικρότερη από δύο φορές ανά εικοσιτετράωρο.
- 4.2 Όλα τα ζώα πρέπει να έχουν συνεχώς στη διάθεση τους διασωληνωμένο πόσιμο νερό το οποίο πρέπει να είναι ελεύθερο από οποιοδήποτε επικίνδυνο ή νοσογόνο παράγοντα.
- 4.3 Τα δοχεία τροφής και νερού πρέπει να είναι τοποθετημένα κατά τέτοιο τρόπο που να ελαχιστοποιείται η πιθανότητα επιμόλυνσης τους από κόπρωνα ή άλλης φύσεως υλικά.
- 4.4 Τα δοχεία τροφής και νερού πρέπει να καθαρίζονται και να απολυμαίνονται με ικανοποιητική συχνότητα ούτως ώστε να είναι καθαρά συνεχώς.
- 4.5 Δεν πρέπει να χορηγείται στα ζώα καμία άλλη ουσία εκτός από αυτές που χορηγούνται για θεραπευτικούς σκοπούς ή για προφύλαξη ή για ζωοτεχνικούς σκοπούς, εκτός αν έχει αποδειχθεί από επιστημονικές μελέτες για τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων ή έχει διαπιστωθεί από την πείρα ότι το αποτέλεσμα αυτής της ουσίας δεν αποβαίνει εις βάρος της υγείας ή των συνθηκών διαβίωσης του ζώου.
- 4.6 Η χορήγηση ουσιών ή η εφαρμογή θεραπειών ή η χρησιμοποίηση συσκευών σε ζώο με σκοπό την αύξηση ή μείωση του φυσικού επιπέδου απόδοσης του ζώου, η οποία συνεπάγεται ή δυνατό να συνεπάγεται κίνδυνο για την υγεία ή την καλή διαβίωσή του, απαγορεύεται.

5. Αποθήκευση ζωοτροφών

- 5.1 Οι ζωοτροφές οι οποίες προορίζονται για κατανάλωση από τα ζώα που διατηρούνται στο υποστατικό πρέπει να αποθηκεύονται σε καθαρούς, μη τοξικούς και αδιαπέραστους περιέκτες, οι οποίοι πρέπει να παρέχουν ικανοποιητική προστασία από τρωκτικά, υγρασία, σήψη ή επιμόλυνση από φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες.

Νοείται ότι οι ζωοτροφές που περιέχονται στους περιέκτες είναι απαλλαγμένες από επικίνδυνους ή νοσογόνους παράγοντες.

6. Διαχείριση πτωμάτων ζώων και στερεών αποβλήτων

- 6.1 Η διαδικασία συλλογής και απομάκρυνσης των πτωμάτων ζώων και των στερεών αποβλήτων / κοπριάς πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τη σχετική κτηνιατρική νομοθεσία (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1069/2009).
- 6.2 Όλα τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία όσον αφορά την τήρηση της πιο πάνω διαδικασίας πρέπει να κρατούνται και να παρουσιάζονται όποτε ζητούνται για έλεγχο.

7. Εκπαίδευση προσωπικού

- 7.1 Το προσωπικό που ασχολείται με την φροντίδα των ζώων πρέπει να διαθέτει γνώσεις σχετικά με την μεταχείριση, τη φροντίδα και την καλή διαβίωση τους, καθώς και βασικές γνώσεις εντοπισμού κλινικών συμπτωμάτων.

- 7.2 Ο αριθμός του προσωπικού πρέπει να είναι επαρκής σε σχέση με τον αριθμό των ζώων.
- 7.3 Ο υπεύθυνος του υποστατικού πρέπει να κατέχει επαγγελματική άδεια φροντιστή ζώων. Για σχολές ιππασίας ο υπεύθυνος του υποστατικού πρέπει να κατέχει επαγγελματική άδεια εκπαιδευτή ζώων.

8. Τήρηση αρχείων – ταυτοποίηση ζώων

- 8.1 Πρέπει να τηρείται, σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, ενημερωμένο μητρώο εισερχομένων και εξερχομένων ζώων, με τις ακόλουθες πληροφορίες:
1. Είδος ζώου
  2. Φυλή
  3. Ηλικία
  4. Φύλο
  5. Ατομικά στοιχεία ταυτοποίησης (π.χ. κωδικός μικροπλακέτας, αριθμός τατουάζ, χρώμα, άλλα διακριτικά στοιχεία)
  6. Ημερομηνία άφιξης
  7. Ημερομηνία αναχώρησης
  8. Προέλευση του ζώου (ονομασία, διεύθυνση, στοιχεία επικοινωνίας)
  9. Προορισμός του ζώου (ονομασία, διεύθυνση, στοιχεία επικοινωνίας)
  10. Εκδήλωση ασθένειας, θεραπευτική αγωγή, αποτελέσματα εργαστηριακών εξετάσεων και όνομα επιβλέποντος κτηνιάτρου (όπου ισχύει)
  11. Ημερομηνία θανάτου (όπου ισχύει)
  12. Αίτιο θανάτου (όπου ισχύει)

Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να καταγράφονται εντός 48 ωρών από τη χρονική στιγμή που έλαβε χώρα η δραστηριότητα ή το συμβάν (π.χ. άφιξη, αναχώρηση, ασθένεια, θάνατος).

Οι πληροφορίες του μητρώου διατηρούνται για περίοδο τουλάχιστον τριών ετών και είναι στη διάθεση των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών όποτε αυτές ζητηθούν.

- 8.2 Η σήμανση των ιπποειδών είναι υποχρεωτική και σύμφωνα με την υφιστάμενη κτηνιατρική νομοθεσία όλα τα ιπποειδή πρέπει να φέρουν ηλεκτρονικό μικροπομπό (μικροσίπ) και να διαθέτουν Έγγραφο Αναγνώρισης Ιπποειδών (Διαβατήριο).

9. Ασφάλεια

- 9.1 Στο υποστατικό πρέπει να υπάρχει κατάλληλος και επαρκής εξοπλισμός αντιμετώπισης πυρκαγιάς, καθώς και σχέδιο εκκένωσης που να περιλαμβάνει την ταχεία απομάκρυνση των ζώων του υποστατικού σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Το προσωπικό πρέπει να είναι εκπαιδευμένο τόσο για την εφαρμογή του σχεδίου εκκένωσης του υποστατικού, όσο και για τη χρήση του εξοπλισμού πυρασφάλειας.
- 9.2 Σε περίπτωση που το χώρο επισκέπτεται κοινό ή/και τα ζώα χρησιμοποιούνται για σκοπούς ιππασίας, πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την ασφάλεια των επισκεπτών ή/και των αναβατών.

10. Χρήση ζώων για ιππασία

- 10.1 Ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται για ιππασία πρέπει να είναι κατάλληλος και σε καλή κατάσταση ώστε να μην προκαλούνται τραυματισμοί ή αχρείαστος πόνος στα ζώα και να μην υπάρχει κίνδυνος τραυματισμού των αναβατών.

10.2 Κανένα πρόσωπο δεν επιτρέπεται να ιππεύει ιπποειδή χωρίς επίβλεψη από κατάλληλο άτομο του προσωπικού ηλικίας τουλάχιστον 16 ετών, εκτός εάν το πρόσωπο αυτό έχει ικανοποιήσει τον υπεύθυνο του χώρου ότι είναι κανό να ιππεύσει χωρίς επίβλεψη.

11. Μεταφορά ζώων

11.1 Η μεταφορά των ζώων πρέπει να γίνεται με κατάλληλα εξοπλισμένα οχήματα και με τη χρήση κατάλληλου εξοπλισμού για τη φορτοεκφόρτωση των ζώων (ράμπια).

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ